

Društvo demografa Srbije
Institut za demografiju Geografskog fakulteta u Beogradu
Centar za demografska istraživanja Instituta društvenih nauka
Republički zavod za statistiku

NAUČNI SKUP

**DEMOGRAFSKI IZAZOVI
NA PROSTORU
BIVŠE JUGOSLAVIJE**

**KNJIGA
APSTRAKATA**

Beograd, 2016.

Društvo demografa Srbije
Institut za demografiju Geografskog fakulteta u Beogradu
Centar za demografska istraživanja Instituta društvenih nauka
Republički zavod za statistiku

ISBN-978-86-82241-05-8

NAUČNI SKUP

**DEMOGRAFSKI IZAZOVI
NA PROSTORU
BIVŠE JUGOSLAVIJE**

**KNJIGA
APSTRAKATA**

Beograd, 2016.

Programski odbor:

- Prof. dr Biljana Radivojević, redovni profesor, Ekonomski fakultet u Beogradu – **predsednik Programskog odbora**
- Prof. dr Mirjana Rašević, naučni savetnik, Institut društvenih nauka u Beogradu
- Prof. dr Miladin Kovačević, direktor, Republički zavod za statistiku Republike Srbije
- Prof. dr Mirjana Devedžić, redovni profesor, Geografski fakultet u Beogradu
- Prof. dr Branislav Đurđev, redovni profesor, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo Prirodno-matematičkog fakulteta u Novom Sadu
- Prof. dr Milena Spasovski, redovni profesor, Geografski fakultet u Beogradu
- Prof. dr Mirjanka Madjević, vanredni profesor, Institut za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta u Skoplju
- Prof. dr Snježana Mrđen, redovni profesor, Odjel za geografiju Sveučilišta u Zadru
- Prof. dr Draško Marinković, redovni profesor, Prirodno-matematički fakultet u Banja Luci
- Prof. dr Janez Malačič, redovni profesor, Ekonomski fakultet, Univerzitet u Ljubljani
- Prof. dr Veselin Vukotić, redovni profesor, Fakultet za međunarodnu ekonomiju, finansije i biznis, Univerzitet Donja Gorica
- Mr Ljiljana Đorđević, viši savetnik, Republički zavod za statistiku Republike Srbije
- Mr Ivan Marinković, istraživač saradnik, Institut društvenih nauka u Beogradu

Organizacioni odbor:

- Mr Ivan Marinković, Institut društvenih nauka, Beograd
- Msr Vlasta Kokotović Kanazir, Geografski institut "Jovan Cvijić" SANU
- Msr Jelena Stojilković Gnjatović, Geografski fakultet u Beogradu
- Dr Daniela Arsenović, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo Prirodno-matematičkog fakulteta u Novom Sadu

Sadržaj

Uvodna reč	3
POZICIJA I ULOGA DEMOGRAFIJE U DRUŠTVU	7
BUDUĆNOST DEMOGRAFIJE U SRBIJI, Biljana Radivojević	9
AKTUELIZACIJA NASTAVE DEMOGRAFIJE NA UNIVERZITETU U BEOGRADU, Mirjana Devedžić	10
TEŽIŠTA DEMOGRAFSKIH ISTRAŽIVANJA U SRBIJI NEKAD I SAD, Gordana Vojković, Ivana Magdalenić	11
DEMOGRAF KAO ADVOKAT, Mirjana Rašević	12
DOPRINOS ZVANIČNE STATISTIKE POPULARIZACIJI DEMOGRAFIJE, Ljiljana Đorđević	13
UNAPREĐENJE DEMOGRAFSKIH ISTRAŽIVANJA	15
"CENSUS HUB" – INOVATIVAN I FLEKSIBILAN NAČIN DISEMINACIJE POPISNIH PODATAKA NA RAZINI EUROPSKE UNIJE (EU), Maja Berber	17
MULTIDISCIPLINARNI PRISTUP IZUČAVANJU FENOMENA MIGRACIJA STANOVNIŠTVA U SRBIJI OD POČETKA 20. VEKA DO DANAS, Milena Spasovski, Danica Šantić	18
ODNOS MIGRACIJA I PREDUZETNIŠTVA KAO MOGUĆNOSTI ZA RAZVITAK ZEMALJA POREKLA I DESTINACIJE, Jelena Predojević-Despić, Vesna Lukić	19
MULTINACIONALNA KOMPARATIVNA ANKETNA ISTRAŽIVANJA U ZEMLJAMA BIVŠE JUGOSLAVIJE – POGLED IZ DEMOGRAFSKE PERSPECTIVE, Ivan Čipin	20
RAČUNANJE POKAZATELJA STARENJA STANOVNIŠTVA: GRANICE HRONOLOŠKE STAROSTI ILI PREOSTALE GODINE ŽIVOTA?, Daniela Arsenović, Branislav Đurđev	21
IMPLIKACIJE NOVIJIH ISTRAŽIVANJA NISKOG FERTILITETA: KA BOLJEM RAZUMEVANJU REPRODUKTIVNOG PONAŠANJA U SRBIJI, Ankica Šobot	22
UPOTREBA GIS-A U DEMOGRAFIJI. PRIMJER PRIKAZIVANJA GUSTOĆE STANOVNIŠTVA, Snježana Mrđen, Ante Šiljeg, Ivan Marić	23
UPOTREBA REGISTRA STANOVNIŠTVA ZA ANALIZU PARTNERSKIH ZAJEDNICA I DRUGIH SOCIO-DEMOGRAFSKIH KARAKTERISTIKA BIVŠIH JUGOSLOVENA U ŠVEDSKOJ, Ognjen Obućina	24
IDENTIFIKACIJA DEPOPULACIONIH RURANIH PODRUČJA METODOM MULTIVARIJANTNE ANALIZE, Marija Drobňaković	25
TIPOLOGIJA RURALNOG PROSTORA SRBIJE – OSNOVA ZA REVITALIZACIJU SEOSKIH NASELJA, Marija Antić, Danica Šantić	26
AKTUELNA DEMOGRAFSKA SITUACIJA I PROCESI U ZEMLJAMA BIVŠE SFRJ	27
DUGOROČNE IMPLIKACIJE DEMOGRAFSKIH TRENDOVA U REGIONU BIVŠE JUGOSLAVIJE, Vladimir Nikitović	29
PROSTOR BIVŠE JUGOSLAVIJE NA DEMOGRAFSKOM RASKRŠĆU: 25 GODINA POSLE RASPADA, Damir Josipović	30
PUŠENJE KAO FAKTOR RIZIKA U SMRTNOSTI STANOVNIŠTVA NA PROSTORU BIVŠE JUGOSLAVIJE, Ivan Marinković	31

MORTALITET OD TUMORA NA TERITORIJI BIVŠE JUGOSLAVIJE, Marko Galjak	32
O BRAČNOSTI STANOVNIŠTVA SRBIJE, Biljana Stanković	33
REGIONALNA IDENTIFIKACIJA STANOVNIŠTVA VOJVODINE I ISTRE U POSLIJERATNIM POPISIMA, Ksenija Perković	34
PROJEKCIJE RADNE SNAGE REPUBLIKE SRBIJE 2011–2051, Ljiljana Sekulić	36
TRŽIŠTE RADA U SRBIJI IZ GENERACIJSKE PERSPECTIVE, Vera Gligorijević	37
DEMOGRAFSKI PROCES STARENJA U CRNOJ GORI I UTICAJ NA TRŽIŠTE RADA, Jadranka Kaluđerović, Gordana Radojević	38
DEPOPULACIONI PROCESI NA PROSTORU REPUBLIKE SRPSKE NA POČETKU XXI VIJEKA, Draško Marinković, Aleksandar Majić	39
MIGRACIJE IZ BOSNE I HERCEGOVINE U HRVATSKU – TRENDOVI I PERSPECTIVE, Sanja Klempić Bogadi	40
SAVREMENI DEMOGRAFSKI PROCESI U BOSNI I HERCEGOVINI, Radoslav Čorović	41
FERTILITET STANOVNIŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE, Rajko Vranješ	42
MODEL DEMOGRAFSKE DIVIDENDE U REPUBLICI MAKEDONIJI ZA PERIOD 1996–2014, Goran Miladinov	43
DEMOGEOGRAFSKI PREGLED MIGRACIONIH KRETANJA U REPUBLICI MAKEDONIJI, Biljana Apostolovska Toshevaska, Mirjanka Madjevikj, Marija Ljakoska	44
DEMOGRAFIJA I JAVNE POLITIKE	45
MIGRACIJE MLADIH U SRBIJI: IZAZOVI I MOGUĆI ODGOVORI, Mirjana Bobić, Milica Vesković Anđelković, Vlasta Kokotović Kanazir	47
DEMOGRAFIJA I JAVNE POLITIKE - DEPOPULACIJA I PRONATALITETNA POLITIKA, Dragana Dinić	48
STAVOVI STUDENATA DEMOGRAFIJE O REPRODUKCIJI, Natalija Mirić, Mirjana Devedžić ...	49
NEŠTO DRUGAČIJI POGLED NA POLITIKU PREMA FERTILITETU, Petar Vasić	50
JAVNE POLITIKE I STARENJE RADNE SNAGE, Dragana Paunović	51
POLITIKE STANOVNIŠTVA I STAVOVI MLADIH PREMA NJIMA U REPUBLICI MAKEDOJIJI, Anica Dragović, Marija Drakulovska Čukalevska	52
POSTER SESIJA	53
STRUKTURA RADNE SNAGE POGRANIČNIH OPŠTINA KAO POKAZATELJ REGIONALNIH DISPROPORCIJA U SRBIJI, Marija Anđelković-Stoilković	55
ETNODEMOGRAFSKI ASPEKT DINAMIKE RAZMEŠTAJA STANOVNIŠTVA I GUSTINE NASELJENOSTI ISTOČNE SRBIJE, Aleksandar Knežević	56
DNEVNE MIGRACIJE STANOVNIŠTVA INĐIJE KA BEOGRADU I NOVOM SADU, Milka Bubalo-Živković, Tamara Lukić, Bojan Đerčan	57
SOCIJALNI INDIKATORI KVALITETA ŽIVOTA U SREMU: ANALIZA PREMA POLU, Bojan Đerčan, Milka Bubalo-Živković, Tamara Lukić	58
PROSTORNI ASPEKT DEPOPULACIJE - SLUČAJ POMORAVSKE OBLASTI, Radmiila Veljović ..	59
PROSTORNI RAZMEŠTAJ PATULJASTIH NASELJA U SRBIJI NA POČETKU 21. VEKA, Vanja Javor	60
Spisak autora	61

Implikacije novijih istraživanja niskog fertiliteta: ka boljem razumevanju reproduktivnog ponašanja u Srbiji

Ankica Šobot

Institut društvenih nauka, Beograd

Prva, i do sada najobimnija, demografska anketa usmerena na ispitivanje determinističke osnove niskog fertiliteta na prostoru bivše Jugoslavije sprovedena je tokom 1970-ih godina. U poslednjoj deceniji 20. veka u Srbiji je urađeno nekoliko empirijskih istraživanja, ali ova tema još uvek nije iscrpljena u istraživačkom smislu.

Među evropskim demografima u okviru novijih istraživanja niskog fertiliteta postavljen je koncept koji podrazumeva sagledavanje interaktivne isprepletenosti činilaca mikro i makro nivoa. Njegova uslovljenost analizira se u kontekstu socio-ekonomskih uslova, kulturnih normi, institucionalnih i političkih rešenja. Jedno od centralnih mesta pripada ispitivanjima uticaja obrazovanja i zaposlenosti žena, podele rodni uloga unutar porodice i balansa između roditeljstva i rada. Društveni i ekonomski razvoj rezultirali su pozitivnim efektima višeg socio-ekonomskog statusa, višeg obrazovnog nivoa i zaposlenosti žena na fertilitetno ponašanje.

Rezultati novijih istraživanja fertiliteta u evropskim okvirima omogućavaju da se uočene fokusne tačke prodiskutuju iz ugla mogućih daljih istraživanja u Srbiji. U tom pogledu postavlja se pitanje da li ekonomske i kulturološke specifičnosti srpskog društva mogu usloviti drugačije veze ispitivanih faktora. Tek istraživanja reproduktivnog ponašanja kao složenog procesa odlučivanja o roditeljstvu i o broju dece u kontekstu karakteristika društvenog razvoja i socio-ekonomskih uslova, mogu da doprinesu donošenju efikasnijih rešenja u prilog dostizanja stopa fertiliteta oko nivoa proste reprodukcije stanovništva. Raskorak između željenog i realizovanog broja dece ukazuje na postojanje prostora za delovanje, a rehabilitacija nivoa rađanja zahteva razumevanje determinističke osnove fertilitetnog obrasca.

Ključne reči: *nizak fertilitet, socio-ekonomski uslovi, kulturne norme, komparativna analiza*

CIP - Каталогизacija у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

314.114(497)(048)
314.117(497)(048)

НАУЧНИ скуп Демографски изазови на простору бивше Југославије (2016 ;
Београд)

Књига апстраката / Научни скуп Демографски изазови на простору бивше
Југославије, Београд, 2016 ; [organizatori] Друштво демографа Србије.. [et
al.]. - Београд : Друштво демографа Србије, 2016 (Београд : Републички
завод за статистику). - 63 стр. ; 25 cm

Тираж 100.

ISBN 978-86-82241-05-8 (DDS)

1. Друштво демографа Србије (Београд)

а) Становништво - Социодемографска истраживања - Балканске државе -
Апстракти б) Демографски развој - Балканске државе - Апстракти
COBISS.SR-ID 222775820

Izdavač:

Društvo demografa Srbije

Kraljice Natalije 45, 11 000 Beograd, tel.: 011/361-38-92, www.dds.org.rs

E-mail: dds@dds.org.rs; drustvo.demografija@gmail.com

Odgovara: prof. dr Biljana Radivojević, predsednik

Štampa:

Republički zavod za statistiku, 11 050 Beograd, Milana Rakića 5

Telefon: 011 2412-922 (centrala) • Telefaks: 011 2411-260

Odgovara: dr Miladin Kovačević, direktor

www.stat.gov.rs

Tiraž: 100